

ВІДГУКИ НА КНИГУ

Часто буває так, що справжнє біблійне християнство хибно висвітлюють у медіа, його хибно використовують у політиці та хибно викладають в університетах і коледжах, а після того його неправильно розуміє більшість людей. Саме тому кожен матиме користь з прочитання цієї книжки – байдуже, чи ви скептик, шукач, новонавернений або давній послідовник Христа. Поєднання вдумливого генія Чака Колсона і захопливої прози Гарольда Фікетта – це стисле, зрозуміле та переконливе підсумування того, у що насправді вірять послідовники Христа.

РІК ВОРРЕН, пастор церкви «Седдлбек Черч»,
автор книги «Життя з метою»

Тіло Христове спрагло чекає, коли сурма возвістить повернення до нашого коріння, повернення до основ, до того, що робить нас правдивими християнами – незалежно від нашої конфесійної належності, різниці між поколіннями чи різного способу поклоніння. І ця книжка – цей заклик! Чарльз Колсон закликає нас назад до того, у «що ми віримо», не надокучаючи нам богословським жаргоном; назад до того, «що має значення», не накидаючи нам конкретний порядок денний; нагадує нам, «що стоїть на кону», не докучаючи нічим. Це обов'язкове читання для всіх, хто звіщає ім'я Христа!

ЧІП ІНГРЕМ, пастор, письменник, автор
і ведучий національної радіопрограми
«Життя на межі»

Це – класичний Чарльз Колсон, який розважливо перекоонує й пристрасно доводить. Один лише розділ про те, як Євангеліє приходить у в'язниці, здатен розширити обрії розуму і змушує заспівати серце.

ДЖОН ОРТБЕРГ, пастор пресвітеріанської
церкви в Менло Парк, Каліфорнія

Чак Колсон – найяскравіший свідок християнської віри, якого я знаю, і сила його переконань так само вражаюча, як і його життя. Він дав нам сучасне визнання апостольської віри – чітке, вичерпне та принаadne. Ця мудра книга однаково корисна для тих, хто визнає і шукає віру.

ТІМОТІ ДЖОРДЖ, старший редактор журналу
«Християнство сьогодні», автор книги
«Теологія реформаторів»

Тут Чарльз Колсон ставить найважче запитання християнської віри й одночасно відповідає на нього. Він знає, що всі, хто найбільше потребує почути його, не будуть слухати, якщо він не зважиться поринути в темряву їхніх сумнівів, страхів і проблем.

БРАЯН ЧАПЕЛЛ, президент Богословської
семінарії Завіту

«Віра», без сумніву, стане класикою, так само як і «Любити Бога». Цей майстерний твір може і має використовувати кожна євангельська церква, кожен пастор і рядовий віруючий. Книга узагальнює правду про основи нашої віри, а також те, як цю віру можна описувати, визнавати і поширювати світом, який так відчайдушно потребує її. Як майстерний оповідач, що спілітає разом сильні, приголомшливі істини, Чак Колсон виконав, безумовно, дивовижну роботу. Я без вагань рекомендую цю чудову книгу і проситиму всіх моїх однодумців, колег і послідовників прочитати її.

ФРЕНК С. ПЕЙДЖ, президент Південної
баптистської конвенції

У вік плутаних думок про те, чим насправді є християнство, нова книжка Чака ставить крапки над «і», з'ясовує факти і запалює розум і душу, нагадуючи нам усім про історичні та позачасові істини нашої віри!

ДЖОНІ ІРЕКСОН ТАДА, засновниця
міжнародного центру служіння інвалідам
«Джоні й друзі»

Колсон і Фікетт написали пояснення наших часів, а також доказ християнської віри – зрозумілий, пристрасний, щирий, елегантний і врешті-решт глибоко зворушливий. Тим, хто вірить в Ісуса Христа, ця книга збадьорить серце. Але всякий, хто чесний духом, – вірянин він чи ні, знайде світло в цій дивовижній праці.

ЧАРЛЬЗ ДЖОЗЕФ ШАП'Ю з Ордену братів
менших капуцинів, архієпископ Денвера

Чак Колсон завжди надихав мене – як своїми творами, так і коментарями. Його остання книжка «Віра» піднесла це натхнення на новий рівень. У світі, де раз-у-раз з'являються нові визначення віри і нові визначення того, хто такий Бог, «Віра» ясно нагадує нам, у що ми віримо й чому. Я раджу цю книжку кожному християнинові, який прагне приготуватися до викликів життя в безбожному світі за допомогою Божого послання надії.

ДЖОНАТАЛ ФАЛВЕЛ, пастор баптистської
церкви «Томас Роуд»

Ця книжка блискуче пояснює життєво важливі теми, які належить обговорити й вивчити в кожній церкві, кожній церковній спільноті та кожній християнській сім'ї, і демонструє, як зробити таку дискусію натхненною втіхою, а не рутинною працею.

ФІЛІП Е. ДЖОНСОН, автор книги
«Суд над Дарвіном»

«Віра» розповідає саме те, що обіцяє її підзаголовок: у що вірять християни, чому вони в це вірять і чому це має значення... Завдяки незаперечним прикладам і переконанню Колсон наполегливо кличе нас долучитися до святих, які перед нами наслідували живого Спасителя, що й досі потужно діє у світі.

ДЖЕЙМС М. КУШНЕР, відповідальний
редактор, «Тачстоун: Журнал просто
християнства»

Колсон і Фікетт продемонстрували високу майстерність, висвітлюючи визначні моменти християнської віри, поведінки і благодаті на похмурому тлі нашого нестримного декадансу. Дякую Богові за таких людей і таку книжку.

Дж. І. ПАКЕР, Ріджент-Коледж

Чарльз Колсон написав ще одну книгу, яку наповнює велика мудрість, сильна віра і бездоганна ясність. «Віра» має всі ознаки класики.

КОРНЕЛІЙ ПЛАНТИНГА-МОЛОДШИЙ, президент і професор богослов'я, Богословська семінарія Кальвіна

Ця книжка допомагає нам вірити сильніше, любити глибше, служити смиренніше і веселитися бурхливіше. Прочитайте її самі, а тоді придбайте ще два примірники: один для вірянина, якого ви навчаєте, і ще один для скептика, якого ви наvertsаєте.

РАССЕЛ Д. МУР, диякон, Південна баптистська богословська семінарія

Добре розуміння основних правд християнської зрілості – це передумова зрілості християнина... Тепер Чарльз Колсон і Гарольд Фікетт узагальнили для нас ці основні істини зрозумілою та дуже легкою мовою. Ця книжка, безумовно, допоможе звичайним християнам зрозуміти віру, яку вони визнають.

ДЖЕРРІ БРІДЖЕС, автор християнських бестселерів

Ця книжка – радісна подія! Вона написана з гострою проникливістю переконаного мислителя, який тлумачить ключові доктрини християнської віри. Цей том – ще один дар Чака Колсона Христовій справі.

МАКС ЛУКАДО, автор численних бестселерів за версією «Нью-Йорк Таймс»

Чак Колсон не лише формулює великі моральні проблеми сьогодення так, як взагалі мало хто зможе; він також здатен красномовно й переконливо вказати на єдині ліки, що здатні оздоровити наше суспільство: спасительне пізнання Ісуса Христа. Бог не раз з великою силою використовував цього доброго чоловіка впродовж багатьох років, і я маю за честь називати його своїм добрим приятелем і братом.

ДЖЕЙМС ДОБСОН, автор бестселерів, засновник
і голова радіопрограми
«У фокусі – сім'я»

ЧАРЛЬЗ
КОЛСОН
І ГАРОЛЬД ФІКЕТТ

ВІРА

У що вірять християни,
чому вони в це вірять
і чому це має значення

---

*Переклав з англійської
Остан Гладкий*

Київ
2022

УДК 27-42
ББК 86.37-43
К 61

Перекладено за виданням:

Charles Colson
and Harold Fickett

The Faith

Книга відсилає читача до коріння християнської віри з метою дати відповідь на запитання, винесені в назву: у що вірять християни, чому вони вірять у це та чому це насправді важливо.

У книжці зображено глобальну картину того, як упродовж двох тисячоліть історії людства ортодоксальна християнська віра була найбільшою рушійною силою у формуванні західної цивілізації. Розквіт віри приніс країнам Старого та Нового Світу домінуючу роль на планеті, а занедбання її сьогодні призводить до страшних наслідків розпаду культури, зіткнення цивілізацій та інших проблем.

Автор торкається головних догматів (тверджень), які поділяють християни усіх конфесій, і намагається на багатьох свідченнях і життєвих прикладах – починаючи з античної історії до сьогодення – довести, чому віруючим слід міцно триматися ортодоксального християнства – віри, раз та назавжди переданої святим.

Чарльз Колсон

К 61 Віра/Чарльз Колсон, Гарольд Фікетт; пер. з англ. Остап Гладкий – К.: Єфетов О.В., 2022. – 280 с.

ISBN 978-966-8795-60-2

УДК 27-42
ББК 86.37-43

Originally published in the U.S.A. under the title: Faith, The
Translated by Ostap Gladky
Published by arrangement with The Zondervan Corporation,
a subsidiary of HarperCollins Christian Publishing, Inc.

В оформленні обкладинки та внутрішніх сторінок використовуються зображення за ліцензією Shutterstock.com. Copyright © by Stephen Coburn

ISBN 978-966-8795-60-2 (укр.)
ISBN 978-0-310-27603-6 (англ.)

© Charles W. Colson, 2008
© Видавнича група «Нард»,
видання укр. мовою, 2022

ЗМІСТ

Передмова • 11

Пролог • 15

Частина I БОГ І ВІРА

1. Повсюди, завжди й усіма • 23
2. Бог є • 35
3. Він промовляв • 49
4. Істина • 69
5. Що пішло не так • 85
6. Вторгнення • 97
7. Бог над нами, Бог поруч, Бог усередині • 115

Частина II ВІРА І ЖИТТЯ

8. Зміна ідентичності • 133
9. Примирення • 151
10. Церква • 173
11. Будьте святі – преображайте світ • 187
12. Святість життя • 201
13. Чим усе закінчиться • 219
14. Радість ортодоксії • 233
15. Велика пропозиція • 241

Примітки • 263

З удячністю • 274

Додаток: Віра, раз назавжди передана святим • 277

*У цій книзі автор спирається на працю святих, які
впродовж двох тисячоліть відважно захищали, часто
віддаючи своє життя, християнську ортодоксію.*

*І ця книжка присвячена двом із цих святих, моїм колегам
Тімоті Джорджу та Річарду Джонови Нойгаузу, яких
Бог підніс цього разу на захист віри, «раз назавжди»
переданої нам.*

ортодоксія: \ ör-the-däk-sē \ *іменник*

1) те, що належить приймати, або традиційна й усталена віра,
а надто в релігії; належне, правильне й узвичаєне;

2) те, що відповідає християнській вірі, висловленій у ранніх
християнських екуменічних символах віри та свідоцтвах

ПЕРЕДМОВА

---

*[Я] вважаю за конечне написати вам,
щоб заохотити вас боротися за віру,
раз назавжди передану святим (Юди 1:3*).*

Чи віддали б ви своє життя за справу, яку не розумієте до кінця? Чи намагалися б ви переконати когось іншого долучитися до вас? Ні, і я не робив би цього також. Саме тому я вирішив написати цю книгу і запросив Гарольда Фікетта долучитися до мене.

Християни, які сповідують християнство, здебільшого не знають, у що вони вірять, а тому не можуть ані зрозуміти, ані захистити християнську віру – і тим більше втілювати її в житті. Чимало тих речей, які ми говоримо невіруючим, не відображають справжнього християнства. І переважна частина невіруючих черпає свої уявлення про християнську віру зі стереотипів та карикатур, які створює популярна культура.

Коли я повідомив друзям, що хочу написати доступну книгу, яка приблизно на двохстах із чимось сторінках підсумує основні істини християнства, дехто з них стверджували, що це неможливо – надто широка тема, зауважували

---

*Цитати зі Святого Письма наводяться переважно в «Сучасному перекладі з давньоєврейської та давньогрецької мов» (Київ: УБТ, 2020); в окремих випадках використовується переклад Івана Хоменка, що позначається (*) біля посилання. – *Прим. ред.*

вони, вже не кажучи про всілякі богословські підводні камені. Інші подумали, що нікого не зацікавить порохнява доктрина й історія. Але минуле не лише формує сучасне, воно також показує нам майбутнє. Ми бачимо набагато більше й далі, стоячи на плечах тих, хто йшов перед нами.

Тож ця книга про віру, що «раз назавжди передана свя-тим» – основи, у які завжди вірили всі справжні християни й які Клайв Люїс назвав «просто християнством». У певно-му сенсі тут немає нічого нового – нічого, що годі знайти в Писанні та в наших символах віри, які відображають апо-стольське вчення, або не можна висувати з Писання, коли ми прагнемо зрозуміти сучасний світ. І попри це, тут йдеть-ся також про нове – повсякчасно нове, тому що воно вічне.

Ця книга писалася з глибоким переконанням, що саме це повинні обороняти люди, визнаючи християнську віру посеред неймовірних викликів нашого часу. Вона відобра-жає найглибші впливи на моє життя, які започаткувала книга «Просто християнство» Клайва Люїса, ставши величезним внеском у моє навернення. Ми також черпали натхнення з класичної праці Дороти Сеєрс «Доктрина або хаос» і знакової книги великого християнського держав-ного діяча й аболіціоніста Вільяма Вілберфорса «Справж-не християнство».

Крім того, є й інші твори, які справили на мене вели-чезний ефект: різноманітні та легкодоступні писання Джо-на Стотта, такі як «Основи християнства»; робота Джона Грейшема Мейчена, який 75 років тому відважно захищав віру у великій книзі під назвою «Християнство і лібера-лізм». Чимало аргументів, які ви побачите, походять також від Г.К. Честертона, і зокрема його книги «Ортодоксія»; творів Абрахама Кайпера і Френсіса Шеффера, чії писан-ня змінили моє богослов'я та світогляд.

Я надихався «Систематичним богослов'ям» Беркгофа, яке було моєю настільною книгою протягом багатьох ро-ків, і тепер – «Систематичним богослов'ям» Томаса Оде-

на, його надзвичайно корисним поглядом на патристичний період, коли пам'ять про вчення апостолів була ще досить свіжою. До того ж ви побачите більш недавній вплив Родні Старка – відомого соціолога, який розпочав як скептик і завершив як вірний, а також Тімоті Джорджа, Джима Паркера, Ніла Плантаїнґі і Річарда Нойгауза.

Для перших читачів обкладинка виявилася провокативною. Вона зображає двері, які ведуть усіх людей з темряви до світла. Дорога крізь них вузька, каже нам Придверник, але він обіцяє відчинити двері та привітати нас у Його світлі. Бо Він є світло, яке освітлює все інше, і саме тому християнська віра вабить і притягує; це найбільша надія світу, а не те, що йому нав'язують.

Ви зауважите, що двері досі відчинені, але відхилені лише трохи. Західна культура робить усе, що спроможна, щоб зачинити ці двері. Але Придверник (який і є Дверима) ніколи не допустить, щоб вони зачинилися повністю.

Він запрошує вас увійти в них.

І ще промовляв до них Ісус, і так їм казав: «Я – Світло для світу! Хто піде за Мною, той не ходитиме в темряві, але матиме Світло життя».

– Івана 8:12

ПРОЛОГ

У містечку Нікель Майнс, що в Пенсільванії, любов мала стати сильнішою за смерть.

Уранці 5 жовтня 2006 року 25 дітей навчалися в місцевій однокімнатній сільській школі – подібній до комори споруді з невибагливою дзвіницею і переднім ганком на сталевих шворнях. Проста у всьому будівля відображала цінності спільноти амішів, які навчали там своїх дітей. Аміші сягають своїм корінням паціфістських швейцарських християнських громад, які в XVI і XVII століттях вирішили зректися марноти цього світу.

Того ранку в спільноті амішів трапилося найгірше безумство, яке може бути у світі. О 9.51 Чарльз Карл Робертс IV, 32-річний молочар, вдерся до школи амішів у західній частині Нікель Майнс, порушивши мирну тишу, що панувала у спільноті. Насильство, яке цей чоловік готувався вчинити, він обдумав заздалегідь і прийшов сюди, добре підготовлений. Він узяв із собою дробовик, 9-міліметровий пістолет, шестизарядну гвинтівку, близько шестисот набоїв, електрошокер і два ножі. Також мав інструменти та будівельні матеріали.

Злодій наказав малим дівчаткам швидко стати в ряд перед шкільною дошкою і змусив учительку Емму Мей Зук вивести своїх 15 учнів, вагітну жінку і трьох матерів з немовлятами надвір. Коли вони пішли, Чарльз Робертс забарикадував себе всередині будівлі за допомогою 140- і 90-міліметрових дощок, які він приніс із собою. Тоді зав'я-

зав еластичними мотузками руки і ноги малих дівчат, яким було від 6 до 13 років.

Вочевидь, нападник не мав наміру поспішати. Він зателефонував своїй дружині на мобільний, щоб зізнатися (це частково пояснило передсмертні записки, які Робертс залишив удома), що він розбестив двох своїх юних родичок двадцять років тому. Ця історія, як видається, була вигаданою. Також він розповів, яким горем стала для нього смерть маленької дочки. Коли дівчата-аміші спитали в Робертса, чому він бажає їм зла, той відповів, що сердитий на Бога.

Спільнота зреагувала значно швидше, ніж міг передбачити Робертс, до того ж самі школярки змінили його плани. Про задум Робертса згвалтувати дівчат свідчив лубрикант, який він приніс із собою, але їхня вчителька Емма Мей Зук відразу побігла до сусідського будинку і викликала поліцію о 10.36. Поліцейські прибули вже через дев'ять хвилин. Вони звернулися до Робертса з гучномовців на патрульних машинах. Той відповів, що якщо за лічені секунди територію не очистять, то він повбиває всіх.

Тоді обізвалася найстарша з дівчат, Меріан Фішер. Рідна мова амішів – швейцарський діалект німецької, тож вона щосили намагалася підібрати англійські слова. «Застрель мене і відпусти всіх решта», – благала Меріан. «А потім – і мене», – втрутилася в розмову Барбі, одинадцятирічна сестра Меріан. Вони виявили найбільшу любов, на яку тільки здатні люди.

Рознервований відвагою дівчат і появою поліції, Робертс спробував стратити всіх десятих школярок, нещадно поливаючи їх кулями.

На звуки пострілів до будівлі примчала поліція. Останнім своїм пострілом Робертс вчинив самогубство – ще до того, як поліцейські встигли дістатися до нього.

Хоча Робертс розстрілював усіх десятих дівчат упритул і в кількох з них влучив не один раз, він не зміг помститися Богові так, як запланував. П'ятеро дітей вижили.

Сестра Меріан Барбі була однією з них, і саме завдяки цьому ми знаємо деякі подробиці того, що сталося в будівлі школи того жахливого дня.

Смерть Чарльза Робертса засмучувала хіба лиш тим, що його не вдалося притягнути до суду.

Але саме тут ця історія повернула в цілком несподіваному напрямі. Уся спільнота амішів взяла приклад із самопожертви та любові до ближнього, які виявила юна Меріан Фішер. Хоча Чарльз Робертс вирішив вилити свій гнів на невинних, аміші подарували прощення винним. На кадрах кінохроніки видно старосвітський кортеж амішів, що котиться головною вулицею Нікель Майнс, прямуючи на похорон застрелених дітей. Це була зворушлива й мальовнича сцена. Але в пам'яті закарбувалися також інші образи: чоловіків і жінок з громади амішів, які відвідали похорон Чарльза Робертса на кладовищі методистської церкви його дружини. Вони наполягали на тому, що не мають права судити його. Старші амішів навіть попросили свою спільноту утриматися від того, щоб вважати Робертса злом.

Також аміші зв'язалися з Марі Робертс, дружиною вбивці, та її дітьми. Вони запросили сім'ю відвідати похорон дівчат, тому що Біблія каже плакати з тими, хто плаче, і сім'я Робертсів оплакувала свою втрату. Коли звідусіль почали стікатися кошти на медичні потреби поранених дівчат, старші в спільноті амішів передбачили, що з цих грошей буде створено спеціальний фонд для допомоги вдові та її трьом дітям.

Християни практикували такі самі неоясненні жертвність і любов ще за часів Римської імперії. Катастрофічні події були значно поширеніші в стародавньому світі, ніж у нашому. Наприклад, прадавнє місто Антіохія зазнало сорок однієї природної та соціальної катастрофи впродовж римського правління – пересічно одна траплялася раз на

п'ятнадцять років¹. Бунти, потопи, землетруси, пожежі, військові облоги та пошесті постійно загрожували стерти з мапи світу центри римської цивілізації.

За розміром переважна частина римських міст була не набагато більша, ніж зображено на поштових марках. Зазвичай люди жили в багатоповерхових будівлях, поділених, наче вольєр для кроликів, на однокімнатні помешкання. У кожній оселі було розташоване відкрите вогнище для приготування їжі, і цілі міські квартали часто горіли, як хмиз. Як свідчать записи спогадів сучасників, нечистоти з нічних горщиків дощем проливалися на міські вулиці. З каналізацією надворі, продимленим повітрям і неймовірним скупченням людей – у той час, коли мило ще не вживали! – міста стародавньої Римської імперії були ідеальним місцем для поширення інфекційних хвороб. Пошесті в ті часи передрішали долю від 30 до 40 відсотків міських мешканців. На початку мору багаті втікали до своїх сільських маєтків. Поганство не вчило того, що людське життя священне.

Однак чимраз більше тих, хто називали себе християнами, вірили, що кожну людину сотворено за образом люблячого Бога. Бог християн сподівався, що Його послідовники визнають Його любов, пожертвувавши собою за для інших. Вони мали поширити свою любов не тільки на сім'ю та друзів, а й на своїх ворогів. Слова «любіть одне одного» стали метою їхнього життя.

Уявіть собі молодого християнина (ми назвемо його Фортунум), який живе в одному з пропащих римських міст у 166 році до нашої ери, в пору першої великої пошесті, ймовірно віспи.

На вулиці Фортун зустрічає свого приятеля-християнина Кріспа, і разом вони тягнуть ручний візок до фонтана в центрі міста. Це місце зазвичай жваве цієї пори року: сусіди кличуть одне одного з вікон перенаселених будинків, відчиняються крамниці і вулицями гуркотять важкі повози, навантажені товарами. Але тепер у тиші чути лише поскрипування візка

Фортуна, а також гримотіння і періодичні стогони жертв пошести в помешканнях над головою, від яких прохолода сніданку здається ще холоднішою і кожен крок важчим.

Водограй був тим останнім місцем, куди недужі й вмирущі могли прийти напитися, після того як їхні сусіди та сім'ї помічали в них недугу і покидали їх, що було звичайною практикою. Там Фортун і Крісп знайшли нових двадцятьох жертв пошести, багато з яких лежали на землі в закривавленій одежі, тому що кров сочилася з пустул на останній стадії недуги. Інші вже були мертві. Двоє християн перекладають тих, хто вже не міг іти, у свій візок, і кликають всіх, хто міг, іти за ними. Згодом того ранку Фортун і Крісп повернуться за вмерлими і подбають про те, щоб їх поховали як слід.

У римському гарнізоні міста, імовірно, був шпиталь з ізолюваною палатою для інфекційних хвороб, таких як віспа, але вона призначалася лише для римських вояків, і християн туди не допускали. Фортун і Крісп ведуть жертв пошести до будинку багатших членів своєї спільноти. Недужі на віспу страждають від гарячки, болю голови, спини і шлунка, а також нападів блювоти. Після цих грипоподібних симптомів проступає висип: наповнені білим гноем відкриті рани, які вкривають цятками лице, горло й очі, розходяться по руках і ногах. Давні християни могли хіба що напоїти жертв водою, тримати їх у якнайбільшій чистоті і збадьорити їх добротою та молитвою.

Фортун, який покинув свою дружину та дітей того ранку вдома, щоб цілий день перевозити жертв до імпровізованих шпиталів і хоч якось вгамувати їхній біль, знав, що, піклуючись про недужих, скоріш за все, погубить своє життя. Щоразу, коли він зазірав у висипане лице жертви, він дивився у вічі смерті.

Турбота, яку виявляли християни, часто призводила до того, що вони гинули від пошести самі. Але, як це не парадоксально, їхнє співчуття не сприяло в перспективі тому, що ряди християн ріділи – якраз навпаки. Піклування про

недужих збільшувало аж на дві третини кількість тих, хто вижив², і це свідоцтво привертало багатьох нових вірних. Додержуючись вчення Христа без огляду на власний гаразд, ці християни, всупереч усім сподіванням, розрослися з невеликої секти до панівної культурної групи.

Безпрецедентне християнське вчення спонукало людей дбати про недужих і злиденних. Лише Ісус навчав тому, що послідовники можуть знайти Його у своїх ближніх. «Бо голодував Я, і ви дали Мені їсти; спраглим був, і ви Мене напоїли... Запевняю вас: те, що зробили одному з Моїх найменших братів, ви зробили Мені» (Матвія 25:35, 40). Люди дивувалися, бачачи, як подібно чинили християни. Так само нас приголомшує приклад прощення, який дали нам аміші. «Любіть ваших ворогів, благословляйте тих, хто проклинає вас, робіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, які кривдять і переслідують вас» (Матвія 5:44). Після трагедії, у якій було вбито їхніх дітей, аміші практикували любов, що мусить практикувати *кожен* християнин.

З одного боку, нас мало б здивувати те, чому прощення амішів настільки дивно виглядає для всіх. Бо ж це не що інше, як саме Євангеліє – хоча, треба визнати, аж надто рідкісний приклад повноцінного втілення його на практиці. Але чому запеклі критики християнства не розуміють того, що практика любові й прощення стали відзнакою християнства, справжнього християнства? Тому що ми, християни, не розуміємо сповна засад нашої віри і через це не можемо впровадити цю віру в життя.

Та коли ж ми почнемо розуміти, то це, як побачимо згодом, стане закликком до надзвичайно захопливої пригоди. Бог хоче зробити нас новим створінням у Христі. Фактично це означає долучитися до Христової праці у світі. Тому скептики зрозуміють згодом, що справжнє християнство – це не загроза, а величне запрошення.